

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАПІЛНЕННЯ СІАУЗА ПІСЬМЕННІКАУ БССР

№ 60 (1179)

Субота, 27 ліпеня 1957 года

Цана 40 кап.

Фестываль квітнеючай маладосці

Насустрэч агляду

Каб дастойна сустрэць 40-ю гадавіну Кастрычніка, Барысаўскі гарадскі дом культуры імя М. Горкага праводзіць вялікую работу. Распрацаваны план мерапрыемстваў па падрыхтоўцы да агляду культуры...

У Доме культуры для насельніцтва горада рэгулярна праводзяцца лекцыі на актуальныя тэмы. Намечана абнаўленне ўсёй нагляднай агітатывы. Мэстакі афармляюць сцэны «Горад Барысаў за 40 год савецкай улады»...

Валікая ўвага надаецца мастацкай самадзейнасці. Працуюць шчырыя тусюць харавыя, танцавальныя, драматычныя, мастацкае слова, акрабачныя і жангліраваныя, музычны. Да ліпеня налічвалася 120 удзельнікаў мастацкай самадзейнасці, цяпер іх — 150.

Да знамянальнай гадавіны рытуэцтва тэатралізавааны канцэрт «Зары насустрач». Надаўна пры Доме культуры адкрылася студыя вывучэння мастацтва, у якой займаюцца 30 чалавек. Кіруюць работай студыі лепшыя мэстакі горада.

Карціны самадзейнага мастака

У Магілёўскім абласным доме народнай творчасці з 20 ліпеня дэманструецца першая выстаўка самадзейнага мастака Нікалая Рубана. Ён прадставіў звыш 400 работ жывапісу і графікі. Асабліва з добрым густам перадае ён стан роднай прыроды ў такіх палютах, як «Сонечны дзень», «Мурышчы», «Раніца», «Мясечная ноч на Беразіне», «Туман», «Першы снег» і г. д.

Прыцягваюць да сябе ўвагу глядача і кампазіцыі «1905 год», «Пасля паражэння г. Севастопалю», «Барышча з мязлём» і многія іншыя. У іх мастак умела даносіць тэму кампазіцыйным вырашаннем і перадачай настрою саміх вобразаў. Неўважна прыкметны і аповісны пейзажы, якія вельмі воча перадаюць і гармонійны фарбаў багатай беларускай прыроды.

Вынікі гэтай выстаўкі падаюць надзею, што Н. Рубан зможа заняць сваё месца ў прафесійнальным мастацтве Беларусі. Мы ў гэтым яшчэ больш перакананыя, калі нам вышадкова далося блізка пазнаёміцца з яго твораў і пагутарыць з самім аўтарам — 25-гадовым юнаком, які зборачна абавязкова вучыцца ў мастацкай навучальнай установе.

М. КАЦАР,
С. АКУЛІЦ.

Заканчэнне гастролей Калінінградскага тэатра

28 ліпеня заканчвае гастролі ў Беларусі Калінінградскі абласны драматычны тэатр. За час работы ў Мінску тэатр паказаў 26 спектакляў, на якіх пабывала звыш 25 тысяч глядачоў.

Заслужанымі поспехамі ў мінчан карыстаўся спектакль па п'есе «Віла Эдзіт» М. Барынава і З. Карагодскага, «Шосты паверх» французскага драматурга А. Жэры, «Вечна жыць» В. Розова, «Апошняя ахвяра» А. Остроўскага.

У спектаклях з поспехам выступалі заслужаныя артысты РСФСР Н. Андрэеўская, С. Клеменчыў, Т. Крыман, П. Мальцоў, заслужаны артыст Узбекскай ССР Н. Дзімаў, артысты А. Дамалева, І. Дылічка, Н. Друцін і іншыя.

Калектыў тэатра арганізаваў звыш 20 выяўных спектакляў у дзіках культуры і ў клубных сталіцах, а таксама ў раённых цэнтрах Ула, Барысаў, Капыль, Асіповічы. З цікавага прагледзілі спектаклі гэтай раёнскай «Аўтафэрыды», фабрыкі імя Крупскай, торфапрамысловага завода і іншых прадпрыемстваў Мінска.

Р. ВАЛОДЗІН.

VIII пленум Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі

23—24 ліпеня адбыўся VIII пленум Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Беларусі.

Пленум заслухаў і абмеркаваў наступныя пытанні:

1. Аб сацыялістычным спаборніцтве па павелічэнню вытворчасці прадуктаў жывёлагадоўлі ў кал-

гасах і саўгасах рэспублікі—дакладчык сакратар ЦК КП Беларусі тав. Ф. А. Сурганав.

2. Аб мерах паліпшэння масава-палітычнай работы сярод насельніцтва—дакладчык сакратар ЦК КП Беларусі тав. Ц. С. Гарбуноў.

Па абмеркаваных пытаннях пленум ЦК КП Беларусі прыняў адпаведныя пастановы.

ЗА ВЫСОКУЮ ПАРТЫЙНАСЦЬ ЛІТАРАТУРЫ

Наша Комуністычная партыя заўсёды дбае і дбае пра развіццё літаратуры і мастацтва, бо яна лічыць іх адным з галоўных сродкаў у арсенале ідэалагічнай барацьбы за камунізм, за выхаванне высокай сямдасціцы народа. Восць чаму яшчэ ў далейшай гадзі, калі толькі займалася зарыва першай рускай рэвалюцыі, правадзіў наш партыі Валадзімір Ільіч Ленін выступіў і геніяльным артыкулам «Партыйная арганізацыя і партыйная літаратура», у якім вызначыў фармулёўку і вызначыў задачы партыі ў галіне літаратуры, даў азначэнне неўміручых прынцыпаў партыйнасці літаратуры, якім восць ужо на працягу сарака год кіруюцца наша літаратура, бо яна, паводле ленинскага вызначэння, гэта частка агульнапралетарскай справы. Письменник, дзеяч мастацтва, які змагаецца за сацыялізм, не можа не быць звязаным самым цеснейшым чынам з пралетарыятам, з яго партыяй, з яго ідэалагіяй. Ён не можа стаць у баку ад тых сацыяльных і палітычных праблем, якія вырашае партыя.

Валікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя выклікала да жыцця новую сацыялістычную літаратуру і мастацтва, яна абасцеліла іх нечуваным росквітам, які прадбачыў геніяльным правадзіў Ленін. Савецкая літаратура — літаратура сацыялістычнага рэалізму, стала самай перадавой, самай прарасіўнай літаратурай свету, бо яна сваімі канонамі выходзіць з гучыя народнага жыцця, праўдзівая і канкрэтная адлюстроўваючы гэтыя жыццё ў яго перспектыве, у яго рэвалюцыйным развіцці. У савецкай літаратуры няма і не можа быць іншых інтарэсаў, апроч інтарэсаў народа, інтарэсаў сваёй сацыялістычнай дзяржавы. Ён заўсёды і наземна кіруюцца гэтымі інтарэсамі, ствараючы літаратуру новай сацыялістычнай явы, літаратуру, якая адрозніваецца не толькі сваім метадам, але і высокай камуністычнай ідэянасцю.

Следуючы запавятам Леніна, партыя ніколі не пакідала па-за ўвагай працэс развіцця савецкай літаратуры. Яна не пакінула і накіроўвае на правільную дарогу жыцця большага служэння свайму народу, глыбейшага адлюстравання нашай рэчаіснасці. Паставы ЦК партыі аб часопісах «Звезда» і «Ленінград», аб рэпертуары драматычных тэатраў — канкрэтная выяўленне клопатаў партыі аб высокай ідэянасці нашай літаратуры. Яны засцерагаюць ад апалітычнасці і безыдэянасці, ад скажонага адлюстравання савецкай рэчаіснасці.

Сацыялістычны рэалізм, як асноўны метад савецкай літаратуры, дае прастору для ўсебаковага развіцця жанраў і форм літаратуры, талентаў пісьменнікаў. Толькі той пісьменнік, які трымае стаць на пазіцыях сацыялістычнага рэалізму, здольны глыбока разарабцаць у супярэчлівых працах жыцця, правільна ацаніць гэтыя супярэчлівасці, адлюстравіць непрымырную барацьбу новага са старым, убацьчыць перспектывы будучыні, якая безумоўна прынесае перамогу новаму.

Вопыт савецкай літаратуры, у тым ліку і нашай, беларускай, як аднаго з вядучых атрадаў агульнасавазнай літаратуры, сведчыць аб тым, што літаратура можа паспяхова развівацца і расціпаць пры той умове, калі яна будзе саўжыццём народам, стаць на пазіцыях ленинскай партыйнасці. Творчасць класікаў беларускай літаратуры Янкi Купалы і Якуба Коласа красамоўна сведчыць аб гэтым. Купалэўскія вершы і паэмы паслярэвалюцыйных год — пачынальнік выяўленне партыйнасці. З усяй слай сваёй магутнага таленту паэт сьвідраваў новае савецкае жыццё. Таму народ прыняў яго песьні, як песьні свайго сэрца. Коласэўскія «Новая зямля», «Дрыгва» і «На рэстанях» — дэталі жыцця і барацьбы беларускага народа. Творы Кузьмы Чорнага, Кандрата Крапівы, Міхаса Лынькова, Аркадыя Кулашова, Пётруся Броўкі, Максіма Танка, Пімена Панчанкі і іншых увайшлі ў залаты фонд нашай літаратуры, бо гэтыя пісьменнікі ніколі не здрэжджалі прынцыпам партыйнасці нашай літаратуры. Следуючы прынцыпам Горкага і Макоўскага, асновапаложніцкай мэтаду сацыялістычнага рэалізму, беларуская літаратура адлюстравала ўсё тое істотнае, што было характэрным для жыцця і барацьбы свайго народа за сьвідраўнае новага, сацыялістычнага жыцця. Лепшыя творы нашых пісьмен-

нікаў і паэтаў былі на рыштванях першых пяцігодкаў, яны ішлі ў страі з байцамі на франтах Айчынных войнаў. Паэма Аркадыя Кулашова «Сцяг брыгады», напісаная на гарачых слядах паўдзё, стала адбыткам не толькі беларускай, але і ўсёй многанароднай савецкай літаратуры. Савецкі пісьменнік не можа стаць у баку ад імклівага жыцця, ён павінен ісьці ў авангардзе яго, бачыць і адлюстроўваць самыя глыбінныя працэсы яго. Творчасць Шолохава і Фадзеева, Алексеева Талстога і Гарбатава, Карнейчука і Бранішэ, Твардоўскага і Куляшова, Ісакоўскага і Максіма Танка і многіх іншых пісьменнікаў і паэтаў гораца прынята нашым савецкім чытачом толькі таму, што яны грунтоўна на глыбокім веданні і адлюстраванні народнага жыцця, самых запавятных, самых шчырных думак і спадзіванняў народа.

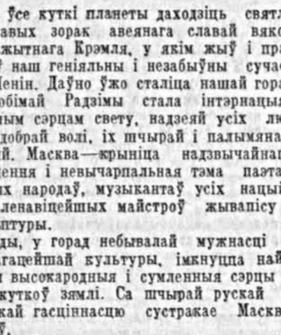
За пасляваенныя гады наша беларуская літаратура ўбагачылася творамі аб гэраічнай барацьбе народа супраць нямецка-фашыскага захопнікаў, аб яго гераічным працоўным подзьвігу на аднаўленню разбуранай вайной народнай гаспадаркі. Беларуская літаратура папырлася не толькі твораў, урасло майстэрства нашых пісьменнікаў. Такія творы, як «Векатомныя дні» Міхаса Лынькова, «Глыбокая пільна» Івана Шамякіна, «Мінскі напрамак» Івана Мележа, «Сустранемся на барыкадах» Піліпа Пестрака, «У Залатошчэ» і аповяданні Янкi Брыля, вершы Пімена Панчанкі, Анатолія Валюгіна, Кастуся Біраеўкі і іншых, — сьведчанне поспехаў беларускай літаратуры, якія яна дасягнула дзякуючы таму, што трымае стаць на пазіцыях ленинскай партыйнасці, на пазіцыях сацыялістычнага рэалізму.

Пасля XX партыйнага з'езду беларуская літаратура асабліва актывізаваў сваю творчую дзейнасць. На новую ступень узнялася наша проза. За апошнія гады паявіліся ў друку творы, якія пайшлі ў народ. Гэта перш за ўсё раманы Івана Шамякіна «Брыніцы», Уладзіміра Баршэа «За годам год», «Калі зліваюцца рэкі» Пётруся Броўкі, «Даль палыва» Тараса Хадзевіча, «Світанне» Аркадыя Чарнышчыка, многія аповесці і кнігі аповяданняў. Усё гэта — актыўна нашай беларускай літаратуры, якая, пераадолеўшы школу, якую навосяца твораў бескарыфіцэнтнасці, пачала глыбей уваходзіць у жыццё, бачыць і адлюстравіць самыя складаныя працэсы яго. Бо толькі той літаратуры вобраз будзе поўнакроўным, які паказаны ва ўсёй складанасці барацьбы за сьвідраўнае новага, сацыялістычнага парадку жыцця.

Значны поспехаў дасягнула і наша драматургія, тэатры, якія, следуючы ўказаным партыі, больш смела і больш рашуча баруцца за паставоўку п'ес аб нашых сучасніках. На сценах тэатраў імя Янкi Купалы, Якуба Коласа, абласных тэатраў уасоблены вобразы ваялікаў Леніна. Тэатры ўсё часцей ставяць п'есы на тэмы сучаснасці. У сувязі з падрыхтоўкай да сарагодкаў Кастрычніцка твора актывізаваўся драматургія. Тэатры рытуэцтва да паставоўкі новых п'ес Кандрата Крапівы, Кастуся Губарчына, Пятра Глебі, Андрэя Макаўска. Гэта будзь спектаклі, прысвечаныя барацьбе нашага народа за Кастрычнік, п'есы, якія раскажуць аб сучасным жыцці народа.

Дасягненні нашай літаратуры, нашага мастацтва бяспрэчныя. Яны — вынік клопатаў, штодзённай увагі Комуністычнай партыі і яе ленинскага ЦК. Гэта ведае, гэты ніколі не забывае кожны сумленны пісьменнік. Гэта ведае народ. Восць чаму, калі паявіліся творы, у якіх скажона паказваецца наша рэчаіснасць, яны атрымалі асуджэнне. У друку, на сценах, на нарадах дзеячы культуры, пісьменнікі паўвердзілі сваю вернасць ленинскаму прынцыпу партыйнасці літаратуры. Пісьменніцкая грамадзесць нашай рэспублікі, абмяркуючы вынікі III пленума праўдзівана Саюза пісьменнікаў СССР, асудзіла агульнаму практыку часопіса «Новый мир» і зборніка «Літаратурная Москва», дала рашучы адпор пісьменніцкаму тыту Дузіцкава, які сьжазона, нігілістычна адлюстравіць нашу савецкую рэчаіснасць.

Абмяркуючы вынікі чэрвеньскага Пленума ЦК КПСС, пісьменнікі Беларусі яшчэ раз прадамонстравалі сваё адзінства, сваю згуртаванасць вакол ленинскага ЦК КПСС, вернасць вялікім ідэям камунізму, гатоўнасць аддаць усё свае сілы, увесць свой талент справе будаўніцтва камунізма ў нашай краіне.

Многа бачыла сталіца на сваіх шырокіх вуліцах і праспектах, на манументальных плошчах пасланцоў народаў свету. Але таго ваяліка злёту юнакоў і дзяўчат, як у гэтыя светлыя і радасныя ліпенскія дні, тут яшчэ не было.

Многа бачыла сталіца на сваіх шырокіх вуліцах і праспектах, на манументальных плошчах пасланцоў народаў свету. Але таго ваяліка злёту юнакоў і дзяўчат, як у гэтыя светлыя і радасныя ліпенскія дні, тут яшчэ не было.

Многа бачыла сталіца на сваіх шырокіх вуліцах і праспектах, на манументальных плошчах пасланцоў народаў свету. Але таго ваяліка злёту юнакоў і дзяўчат, як у гэтыя светлыя і радасныя ліпенскія дні, тут яшчэ не было.

На VI Сусветным фестывалі моладзі і студэнтаў, які адкрываецца заўтра ў Маскве, прыехалі таленавітыя сыны і дачкі з горадоў і вёсак нашай маці-Радзімы. Разам з імі сюды сабраліся вестуны тэатраў і міру з Захаду і Усходу. На слягах моладзі Індыі напісана — «Далю каламалізізм», нямецкіх юнакоў і дзяўчат — «Забараніце тэрмадэружэ абрэм!».

Да перамогі прынцыпаў мірнага суіснавання народаў заклікаюць пасланцы народаў Францыі, Італіі і Англіі.

Юнацтва Японіі, краіны, якая раней за ўсё адлуча жах атаманай вайны, патрабуе спыніць выпрабаванне вядоўных бомб і гнэўна асуджае намаганні зааікаіскаі імперыялістаў вынаісці «чыстую» бомбу.

Па вуліцах Масквы кропач прадстаўнікі самага ваялікага народа ў свеце — дэмакратычнага Кітая, дэлегацыі Паўночнай і Паўднёвай Амерыкі, юнакі і дзяўчаты Швецыі, Фінляндыі, краіна Арабскага Усходу, пасланцы Афрыкі і Латывскай Амерыкі, далёкай сонечнай Інданезыі, краіна народнай дэмакратыі.

Багатая і ронаснастая праграма чакае ўдзельнікаў фестывалю і імгальнікіх турыстаў. Кожны дзень на стадыёнах і плошчах, у клубах і тэатрах Масквы будзе наладжана каля чатырохсот канцэртаў, спартыўных выступленняў, паказаў кінофільмаў і спектакляў, міжнародных конкурсаў піяністаў, спевакоў, хораў, майстэрстваў танца і пантамімаў. Адкрываюцца выстаўкі жывапісу, скульптуры, графікі, фатаграфіі.

Шмат цікавых сустрэч, захапляючых экскурсій чакае дарогі гасцей на працягу пятнаццаці дзён.

Разам з дэлегацыямі моладзі ў Сусветным фестывалі будзь удзельнічаць замежныя гасці, вядомыя пісьменнікі Пабло Нэруда, Джэймс Олдрідж, грамадскія дзеячы Дэй Віторыя, Ламбарда Талеадана, буйныя вучоныя Шпілэрд, Вайсмантэль, алімпійскія чэмпіёны Эгіл Даніельсон, Эміл Затэпек і іншыя вядомыя грамадзкія дзеячы і майстры культуры і спорту.

У нашу цудоўную сталіцу прыехала найбольш таленавітае, смелае і мужнае юнацтва, якое адхіліла злосную реакцыйную прапаганду, яе імкненне сарваць міжнародную сустрэчу.

Сярод найбольш цікавых мерапрыемстваў фестывалю — творчыя спаборніцтвы савецкіх і зарубешных маладых майстэрстваў мастацтва. Маркуцэа паказаў 90 спектакляў, 640 канцэртаў і каля 100 шырокае выступленняў гасцей. У ліку зарубешных калектываў і саістаў, якія прадаманструюць свае творчыя дзядыткі, — Кітайскі ансамбль песьні і танца, у якім

удзельнічае 400 чалавек, тэатры Лондана, дзядыны тэатр а Брно, духавы аркестр Остравы, чылійскі тэатр «Імаў» Камідо Энрыкеса, 17-гадовы піяніст-віртуоз Сарора Бруніна, таленавіты мэстак-дакаратар Гільермо Нуніес і іншыя.

У фестывалі ўдзельнічае тры тысячы юнакоў і дзяўчат — прадстаўнікоў усіх нацыянальнасцей нашай ваялікай краіны. Сярод іх і таленавітае беларускае моладзь. Апрача прафесійнальных артыстаў і майстэрстваў спорту, на ўсесаюзных конкурсах, прысвечаных VI Сусветнаму фестывалю, выступалі Азербайджанскія народныя хоры, танцавальныя калектывы Гомельскага Палаца культуры чыгуначнікаў імя Леніна, хор мінскіх студэнтаў, танцавальная група Дзяржаўнага беларускага народнага хору, танцавальны калектыв Палаца культуры працоўных рэзерваў. Яны паказалі ў сталіцы дзядыткі беларускага народа ў галіне сваёй нацыянальнай культуры і мастацтва.

Ваяліка выстаўка твораў савецкай моладзі разгорнута ў залах Акадэміі мастацтваў. Тут экспануюцца жывапіс, скульптура, графіка, дэкаратывна-прыкладнае і тэатральна-дэкарацыйнае мастацтва.

Асабліва ўвага на фестывалі будзе аддзена студэнтам. У семінарах і сустрэчах удзельнічаюць студэнты ўсіх спецыяльнасцей: будучыя архітэктары, інжынеры, аграномы, юрысты, бібліягі, педагогі, літаратуразнаўцы, музыканты. У гэтыя дні студэнтаў прымуць акадэмікі А. Калмагорав і Н. Цыган, дэўраат Ленінскай прэміі Д. Влахіноў, выдатны архітэктар А. Власаў, кампазітары Д. Кабалеўскі і А. Качаўраў.

У дні фестывалю адкрываецца Міжнародны студэнцкі клуб. У ім будзь наладжаны сустрэчы з вядомымі артыстамі кіно, канцэртны музыкі народаў СССР, паказаны студэнцкія спектаклі, выступленні астрадных аркестраў, ансамбля народнага танца СССР, тэатраў дзіялек.

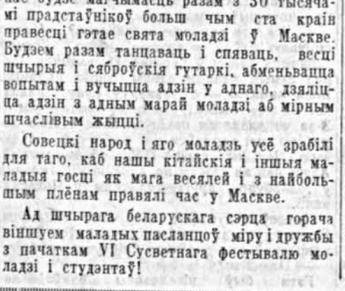
Масква ўжо заканчвае сваё святоннае ўраванне. Кожны жыхар сталіцы імкнецца як мага лепш аздобіць свой дом, уласную кватэру. Асабліва багата клопату выклікае афармленне балконаў і фасадаў. Іх аддзеляюць гірляндамі сляжкоў, слугуць гукавыя ўраванне. Кожны жыхар сталіцы імкнецца як мага лепш аздобіць свой дом, уласную кватэру. Асабліва багата клопату выклікае афармленне балконаў і фасадаў. Іх аддзеляюць гірляндамі сляжкоў, слугуць гукавыя ўраванне.

Гарачыя, шчырыя пацукі, з якімі прыехалі ў Маскву юныя пасланцы народаў Захаду і Усходу, выказваю пры сустрэчы ў сталіцы кіраўнікі кітайскай дэлегацыі Чжоу Вэй-шы:

— Дарогі гаварышы, сябры! Кітайская моладзь даўно марыла аб Маскве. Восць сёння і прыехалі мы ў Маскву, прыехалі для ўдзелу ў VI Сусветным фестывалі моладзі і студэнтаў. Нам, як у нас гавораць, выпала двойное шчасце. Мы прыехалі ў Маскву з мэтай абароны міру, пошукі сяброў, паглыблення ўзаемаарумення з моладзьцю ўсіх краін свету, з мэтай вучыцца ў моладзі ўсіх краін зямнога шара. У нас будзе магчымасць разам з 30 тысячамі прадстаўнікоў больш чым ста краін прывесці гэтыя свята моладзі ў Маскве. Будзем разам танцаваць і спяваць, весті шчырыя і сяброўскія гутаркі, абменьвацца вопытам і вучыцца адзін у аднаго, дзядыцца адзін з адным марай моладзі аб мірным шчаслівым жыцці.

Савецкі народ і яго моладзь усё арабілі для таго, каб нашы кітайскія і іншыя маладыя гасці як мага вяселі і з найбольшым плёнам правалі час у Маскве.

Ад шчырага беларускага сэрца гораца вішнум маладых пасланцоў міру і дружбы з пачаткам VI Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў!

Прывітанне ў Маскву многія дэлегацыі VI Сусветнага фестывалю моладзі. Цэла сустрэча гасцей моладзі Брэста.

На адмыку: дэлегацы Аргенціны, Чылі, Парагвая на Брэсцкім вакзале.

(Фотакроніка БЕЛТА).

Заканчэнне гастролей Калінінградскага тэатра

28 ліпеня заканчвае гастролі ў Беларусі Калінінградскі абласны драматычны тэатр. За час работы ў Мінску тэатр паказаў 26 спектакляў, на якіх пабывала звыш 25 тысяч глядачоў.

Заслужанымі поспехамі ў мінчан карыстаўся спектакль па п'есе «Віла Эдзіт» М. Барынава і З. Карагодскага, «Шосты паверх» французскага драматурга А. Жэры, «Вечна жыць» В. Розова, «Апошняя ахвяра» А. Остроўскага.

У спектаклях з поспехам выступалі заслужаныя артысты РСФСР Н. Андрэеўская, С. Клеменчыў, Т. Крыман, П. Мальцоў, заслужаны артыст Узбекскай ССР Н. Дзімаў, артысты А. Дамалева, І. Дылічка, Н. Друцін і іншыя.

Калектыў тэатра арганізаваў звыш 20 выяўных спектакляў у дзіках культуры і ў клубных сталіцах, а таксама ў раённых цэнтрах Ула, Барысаў, Капыль, Асіповічы. З цікавага прагледзілі спектаклі гэтай раёнскай «Аўтафэрыды», фабрыкі імя Крупскай, торфапрамысловага завода і іншых прадпрыемстваў Мінска.

Р. ВАЛОДЗІН.

Па дарозе ў Маскву

Сустрэчы на заходняй граніцы

«Дружба, мір, адзінства» — гэтыя словы можна было пацух на многіх вокнах. Рускія і немцы, беларусы і французы, парагвайскія і аргенцінцы, англічане і негры, іспанцы і чылійцы — усё, хто праязджаў праз паранічны Брэст у Маскву на фестываль, кляіся ў расшучы адстаіваць сваё права на шчасце, змагацца за ўмацаванне сяброўскіх сувязей.

Беларускія юнакі і дзяўчаты цэла і сардэчна сустракалі і праводзілі ў далейшы шлях дарогі гасцей. У святонным урабні вакзала Франтоны будынкаў упрыгожаны сцягамі больш 100 дзяржаў свету, эмблемамі VI Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў, карцінамі і ланю. На рускай, беларускай, англійскай, французскай, іспанскай і многіх іншых мовах напісаны лозунгі, якія ўсаўляюць мір, дружбу, заклікаюць змагацца за шчаслівае будучыню моладзі. І ўсюды, куды ні глянеш, — кветкі. Вакзал, дзі і не толькі вакзал, а і ўвесь горад як быццам памалалаў ад істракты фарбаў каларовага ўбранства.

Дзесяткі цікавых сустрэч, знаёмстваў завязаліся за гэты тыдзень на Брэсцкім вакзале. Тут было ўсё: абдымкі, моцына поціскі рук, пацалункі, абмен значкамі і аўтографамі. І ні хвілінкі шпана — песьні змянілі адна другую, ля аркестра і масавікоў-акардэяністаў збораліся аматары танцаў.

То тут, то там узніклі імправізаваныя канцэрты. Гэта нашы госці паказвалі сваё мастацтва. Алмыні з першых прыбылі на савецкую зямлю прадстаўнікі паўднёва-

амерыканскіх краін. І не паспелі маладыя парагвайцы паставіць на перон чамаланы, як у руках у іх ужо з'явіліся струнныя нацыянальныя інструменты. Паілаеса меладзічная песьня аб далёкай краіне. Брэстаўчане былі першымі канцэртмайстэраў сваіх новых сяброў — яны ўнагарадзілі іх заслужанымі апладысмантамі.

Прывітанне ў Маскву многія дэлегацыі VI Сусветнага фестывалю моладзі. Цэла сустрэча гасцей моладзі Брэста.

На адмыку: дэлегацы Аргенціны, Чылі, Парагвая на Брэсцкім вакзале.

(Фотакроніка БЕЛТА).

Госці на Мінскім вакзале

...На будынку вакзала — дзесяткі нацыянальных сцягаў розных дзяржаў свету, блакітныя транспаранты з прывітанымі надзісамі на многіх мовах. Тут, на вакзале,

маасю. Яго ігру на арфе па бузнас-аірэскаму радзі і тэбэаваіа неаднаразова слухалі і глядзелі тысячы жыхароў сталіцы Аргенціны.

Вершы Алеся Наўроцкага

Магчыма, гэта не зусім «педагагічна» — звартаць увагу чытача на пачынаючага паэта, які па сутнасці толькі спрабуе свайго голас і робіць першы крокі ў літаратуры. І ўсё ж хацелася б, не зважаючы на суровы «педагагічны» прадпісанні, адзначыць безумоўную таленавітасць маладога паэта, паказаць яму вялікіх творчых поспехаў у далейшым. Гаворка ідзе пра Алеся Наўроцкага — студэнта Мінскага індустрыяльнага аўтара чатырох вершаў, надрукаваных у чэрвеньскім нумары часопіса «Полымя». Прыкладна адзінаццаць іх — «Рукі».

Рукі малявалі пакрытыя вяселлем, Мазалю тых хвіляў-б усіх гультаёў надзяліць, Варта абхапіць далонямі кацёл вады злёзгандай, І кацёл вады заквіць, Нёбы барозны, пралялі маршчыны, Жылы — канаты ўдоўж і папяроч, Пальцы — жалеза гатовы камеччы, як гліну, Пальцы — камень скрышачы на парашок, Маляваць яны машыннымі масламі, Ручнік змяняе само лета, сама зіма, Калі рукі ў любе тача, значыць, ты — з рукамі: Калі рукі ішчыя — рук у цябе няма.

Што радуе ў гэтых вершах перш за ўсё? Глыбокая павага да чалавека працы, сапраўднае, без дэнкі сентыментальнага фальшу, замілаванасць да чалавечых рук, якіх ўмеюць усё. Выкаваўце значэнне такіх твораў, як невялікі верш Алеся Наўроцкага, дзяка пераважна, асабліва калі ўлічыць, што ў нашай маладой паэзіі ўсё яшчэ займаюць значныя месца бяздзейны і адпатэнтаваны лірычны рэфлексія, адчуванне чалавека, адарванага ад агромністага свету чалавечых спраў.

І шчыра адна вельмі важная асаблівасць. Расказваючы пра чалавека, мотнага, прадаўца, Наўроцкі не ўжывае, як гэта часта робіць іншыя маладыя паэты, раскладзеных і вольных слоў: ён сам працуе. Так многа прывабляе ў буйнай, «шакабетоннай» вядомай слоў, якія выбірае паэт, так вольна і глыбока дыхае верш, так выразае адчуванне патэмнаю работу думкі паэта, якая ўдала пабігае «гатовыя» маралістычныя фармы і шукае найбольш трапныя сродкі свайго выяўлення! Можна было б, апісваючы чалавека працы, у двух-трох адпаведных фразях заклімаць гультая, абібова. А Наўроцкі па-іншаму, без абстрактнага маралізавання, развешчана гультаю. Іму дастаткова сказаць, што мазалю працягнулі «хвіля-б усіх гультаёў надзяліць», каб жыццёвая паэзія аўтара вывалялася недухасноўна.

Або канцоўка верша. Яна нечаканая і,

разам з тым, багатая сансам. Сапраўды, той хто мае рукі, прычыны да працы, той з рукамі, хто не мае такіх — той без рук. Калі паэт піша: «ручнік змяняе само лета, сама зіма», дык у гэтым лёгка заўважыць пэўнае следстванне вядомаму купалаўскаму вобразу сонца, якім пасля дзякай працы выразае твар мужык-арта. Але калі радком вышэй Наўроцкі гаворыць пра тым-ж рукі: «Маляваць яны машыннымі масламі», дык ён гэтым самым «прымацоўвае» вобраз да нашых сённяшніх дэй, і мы пазнаем да героя верша папаса сучасніка — трактарыста, механіка, аднаго з тых, хто зараз збірае хлеб на цаліных землях Казахстана...

Не будзем паграбляць сяміцца і астатніх вершаў Алеся Наўроцкага. Яны, як і «Рукі», адначасна настойлівымі пошукамі паэта свайго адметнага паходжання да рознастайных з'яў рацённасці, пошукамі сваёй чалавечай і творчай індывідуальнасці.

У вершах «Я кацёл змяняюца» маладога паэта добра ўдалося праз вобразы нявыжываю, новыя жердаць той момант у жыцці свайго пакалення, калі вайна нечакана пакончыла з бестурботнымі гульнямі дзяцінства, сутыкнуўшы хлапчука з вельмі трагічнымі і суровымі выпрабаваннямі. «Я вочы свае расквіць, каб убоцкіх усецешу матулі, але акрываўдзены нок над вацмаю убоцку», — піша паэт. І яшчэ: «З неба ліўны чакаў, каб на німы той ліўнен хлынуў, — хлынуў ліўнен куць і аскокпа на родныя хаты».

Фізічнае і душэўнае напружанне чалавека, які знаеў вайну, хораша перададзена ў заклучных радках верша: «Нават насяя перамогі ў тое майскае лета не адразаў я змог змяняюца».

У вершах Наўроцкага, у вобразачы і рытмах маладога паэта няма аднастайнасці, завуцных штампаў, сумнага перапева агульняючых думак, хоць у некаторых месцах у гэтых вершах можна заўважыць зусім вядомыя і звыклыя паэтычныя ўпадбы. «Палымі суткамі гуць і секунды лічылі...» — гэта, вядома, тэма вельмі па-кулаўскаму. Інтэнсіўна Кулаўска, асабліва яго ранні творы, выразае гучыць і ў вершах Наўроцкага «Малако». Але ці варта за гэта дэкараць маладога паэта? Думаецца, што не. Нельга лічыць хібаў тое, што Наўроцкі вучыцца ў нашых лепшых паэтаў, тым больш, што гэтыя вучоба ідзе поруч з пільнымі пошукамі сваёй творчай самастойнасці.

Нажадзем-жа яшчэ раз далейшых поспехаў маладому паэту.

Г. БЯРОЗКІН.

Клапатліва выхоўваць літаратурную моладзь

Аб'еднанні пры раённых газетах

Пры многіх раённых газетах нашай рэспублікі створаны і працуюць літаратурныя аб'яднанні. Яны ёсць, напрыклад, пры раённых газетах у Раданковічах, Касцюковічах, Хоціску, Шучыне, Барысаве і многіх іншых раённых цэнтрах, не гаворачы ўжо аб нашых абласных літаб'яднаннях. І гэта добра. У іх збіраюцца нашы маладыя літаратурныя сілы, людзі, якія толькі пачынаюць пісаць або далі ўжо добрыя звесткі на будучае. Сярод такіх людзей — прадстаўнікі розных пакаленняў — старыя і маладыя прадвінікі розных прафесій, вучні і настаўнікі, рабочыя і калгаснікі. Усе яны гараць адным жаданнем — уздзейнічаць у літаратурным жыцці рэспублікі, дапамагчы ў меру сваёй сілы развіццю нашай літаратуры. І хоць не з кожнага пачынаючага аўтара можа атрымацца добры паэт або празаік, але дапамагчы гэтым людзям у іх літаратурнай вучобе, павышэнні агульняючых ведаў — задача кожнай газеты, кожнага больш-менш вопытнага літаратара, журналіста.

Вядомы многія прыклады, якія сведчаць аб добрых выніках такой творчай дапамогі, чужых адносінаў да моладзі з боку старэйшых гаварышчаў. Многія нашы маладыя паэты і пісьменнікі ўсё жыццё будуць удзячны такім майстрам беларускай літаратуры, які Кандрат Крапіна, Кузьма Чорны, Міхась Лынькоў, Алесь Якімовіч, Аркадзь Кулаўш, Максім Танк, Пётр Панчанка, Васіль Вітка і інш. Многія з іх рэдагавалі першыя зборнікі маладых аўтараў, якія стала ўвайшлі ў літаратуру.

Усёды, у кожным раёне, у кожнай вобласці, у нас ёсць людзі, якія шчыра і працягла свабодна ўдзяліць у першую чаргу, безумоўна, яны звартаюцца да свайго масовых газет, дзе спадзяюцца атрымаць першую дапамогу. І тут зноў-такі на пачэснае месца выступаюць раённыя газеты, ролі якіх у выхаванні літаратурнай моладзі надзвычай вяліка.

Многія рэдакцыі раённых газет па-сапраўднаму агульняюць гэтую сваю місію. Прымаюць да сябе ўвагу літаратурнае аб'яднанне, якое не так даўно было створана пры існуючай раённай газеце «Чырвоны сцяг». У ім уздзейнічаюць каля дзесяці чалавек, сярод якіх калгаснік сельгасарцелі імя Сталіна А. Асмаловіч, вучні дзесятага класа Каменскай сярэдняй школы П. Дубок і І. Бурвіч, студэнт Шучынскага зоаахімікума І. Танкевіч і іншыя. На зборы літаб'яднання прыходзяць людзі не толькі з раённага цэнтра, але і з усёго раёна. Яны абмяркоўваюць свае творы, гавораць аб надзённых праблемах літаратурнага жыцця. Часта на пасяджэнні запрашаюцца выкладчыкі беларускай мовы і літаратуры, работнікі раённых устаноў, якія праводзяць гурткі, выступаюць з дакладамі на літаратурных тэмах.

Пасля кожнага збору ў раённай газеце публікуюцца літаратурныя старонкі.

Чытаючы гэтыя старонкі, прыходзіць да вываду, што малады аўтары жыццёвы надзённымі пытаннямі нашай рэчывнасці, з вялікім пацудоў і хваляваннем адгукваюцца на падзеі сённяшняга дня. Звартаюць на сябе увагу байкі Нікалая Каралева, творы якога друкаваліся ўжо ў «Белыку». Ёсць адна з яго баек — «Асёл на пасадзе». Здавалася б, што пойдзе гуртка пра абмежаванага, упартага, які асёл, чалавек. Але-ж не. Галоўная гераіня байкі — Ліціца, якая раней працавала на птушкаферме. Яна так умела «рабіць справы», крэсіці курятні, што ніхто гэтага не заўважваў. Але прышоў на птушкаферму Лось і выгнаў Ліціцу, ведучы яе манеры. Тады яна зварнула да Асла, які займае адзіную пасадку.

Які нягодні гэты Лось! — Сказаў Асёл нервовым тонам, І стаў круціць ён ручку тэлефона. Званкі... І алазавыя Лось. І тут, браткі, такое пачалося, Што нават дзяка аписць Ці расказаць.

Уласна кажучы, пасля аслінай «сналабучкі»

Лось зноў Ліціцу дапусціў да «птушкі». Алежь артанічна вынікая мараль: там, дзе гэты Асёл уладу мае, мы і дзіпер Ліціцу на птушкафермах сустракаем.

Шмат пелішай, глыбокага лірычнага пацудоўя ў вершах маладога Вялічынца Балтуса. Яны простыя па змудзе, арыгінальныя. У іх ёсць канкрэтная думка, свежыя вобразы, дэталі, якія сведчаць аб назіральнасці паэта. Герой аднаго яго верша, ідучы на спатканне да дзядзькі, заўважваў, што спець абыжы, як месяц, «суміхаюцца з-за зубачай сцяны». А тут любяць не прышла. Хто-ж перашкодзіў сустрачы? Можна, месяц? Не. «Не месяц прычынай тугі. Перабытаў нам свежы-дарожкі і стаў поруч з табою друмі».

Пазія пачынаецца там, дзе паэт знае самастойна, не паўтарачы другіх, знаходзіць сваё толькі сваё. І трэба перасярачы В. Балтуса ад абстрактнасці, рытарычнасці, якая сустракаецца ў некаторых яго вершах.

На літаратурных старонках змешчана некалькі афарызмаў сакратара рэдакцыі Уладзіміра Фядотава. Па такіх афарызмах, як «Апошняе спатканне», «У дарожку», «Помнікі», «Суседзі», можна меркаваць, што ў аўтара добрая літаратурная мова, цікавыя сюжеты. Да выбару тэмы ён падыходзіць уважліва. Яго кранаюць такія пытанні, які пасля спецыялістаў сельскай гаспадаркі ў вёску, праца калгаснікаў, жыццё савецкіх воінаў, Гэта вельмі добра.

У герояў Ул. Фядотава свае асаблівасці. Ёсць маладая дзядзька Тамара, якая можа паказаць хлапца, пасля заканчэння вучобы накіроўваецца ў сельскую бальніцу. Ён хацаны Барыс застаецца ў раённым цэнтры. Што-ж ёй рабіць? Яна, каб быць з Барысам побач, не паехала ў вёску, а, схаваючы лыжом, найшла працаваць сакратаром-машыністкай у горакуманце. Але сумленне мучыць дзядзьку. Нарэшце, з бокам у сэрцы, Тамара пакідае Барыса і едзе ў вёску.

Апаваднанне робіць добрае ўражанне, хоць у ім яшчэ сустракаюцца расцягванасць, неадпаведнасці сказам. А вось апошняе апаваднанне — «Суседзі», нягледзячы на тое, што яно прысвечана самай надзённай тэме калгаснага жыцця, не з'яўляецца цэльным, закончаным творам. Герой яго, старшыня калгаса Міхаіла Рупін, атрымаўся нецікавым, без сваіх асаблівасцей, гаворыць з людзьмі так, як можа гаварыць любы кабинетны работнік.

Больш уважліва, чула і патрабавальна адносіцца да кожнага пачынаючага пісьменніка, па-балькоўскаму вырашчаюць нашы літаратурныя сілы — святлы абавязак кожнага рэдакцыйнага работніка кожнага літаратара.

П. ХВЕДАРЧУК.

Быць патрабавальным да кожнага радка

Бадай, ніводнаму з гэтых вершаў не суджана ўвайсці ў пятыя зборнік. І ўсё-ж, нягледзячы на гэта, рэдакцыя барысавскай гарадской газеты «За камунізм» робіць карысную справу. Яна часцей, чым іншыя раённыя і гарадскія газеты, дзе літаратурныя старонкі, змяшчае вершы пачынаючых і ў будзённым дні. Маладым літаратарам трэба друкавацца. Гэта першы спробы іх крыў да лёту. І надрукаваны верш усяляе ў аўтара веру, упэўненасць у сваё сілы.

Мы ўжо казалі: вершы пачынаючых барысавскай паэтыя даволі слабыя. І, думаецца, асноўная прычына гэтага ў тым, што аўтары іх не заўсёды разумеюць адрэсента верша ад звычайнай нататкі, карсападценні. Яны бачаць пазію толькі ў вонкавых яе рысах — рытме, рыфме — і не бачаць у асноўным — у якасці аметымых падыходзе літаратуры да адлюстравання свету. Па разуменню маладых паэтаў, думка верша, змест яго — толькі ў паведамленні якога-небудзь факта. І вось пачынаючы паэт С. Гусевіч піша такі верш пра рацыяналізатара:

Он в пратрыке сабеі нашел источник Решать в работе важные дела. Не раз решал фрезой он переделает. Подчас увеличит на станках. Учился много, чтобы это сделать. Уверен был, что все в его руках. («Рационализатор»).

І тут уся бяда не ў тым, што гэта слаба апрацаваны радкі, у якіх нават не адчуваецца рытмічнай упарадкаванасці слоў, даволі прыблізнай рыфмы. Тут сам паказ рацыяналізатара больш характэрны для гэтай нататкі, чым для верша. Малады аўтар апавадае аб перадавым рабочым наогул, а не як аб канкрэтным чалавеку. Мы толькі ведаем, што гэта рацыяналізатар, але не бачым, не адчуваем яго як жыццёва чалавека. Сапраўды-ж верш не толькі гаворыць намому разуму. Тое, аб чым піша паэт, мы чуем, бачым.

Варта было сказаць Кулапу: Шкварка плавае ў місе, У шаўку скача Марыся.

Каб чытаць убаць, я стаў зможна жыць пры савецкай уладзе беларускай народ. «Шкварка плавае ў місе» — значыць, у хатах людзей ёсць дастатак. «У шаўку скача Марыся» — і ты бачыш, якой багата і культурнай стала вёска. Кулапа сказаў гэта ў двух радках, а маладому паэту, мабыць, спатрыбіліся-б цэлыя старонкі. Кулапа не толькі сказаў, але і паказаў. Мы ўбачылі гэта, пераканаліся ў праўдзівасці таго, што свідрае паэт. У кулапаўскіх радках вялікае абагульненне выражана ў канкрэтна-адчувальнай форме.

Але для таго, каб жыць, ясна перадаваць людзям тое, аб чым хочаш сказаць,

Міхась ПАРАХНЕВІЧ

МАЯ АЎТАБІЯГРАФІЯ

Старадарожская раённая газета «За савецкую Радзіму» нядаўна змяшчала новую літаратурную старонку, на якой выступілі са сваімі творами многія пачынаючы аўтары з калгасаў, устаноў і падпрямстваў раёна. На літаратурнай старонцы асабліва вылучаюцца вершы маладога паэта Міхася Параневіча.

Дваццаць тры гады працую на сене (А нядаўна хлапчуком «шчы былі»). Пад сустраччым і пад прукты вецер Я мо' покурамы абдзавіць.

Хлеб расці і колыкі год манейву, Тры гады ў садацкім бы страі. Піў валу з каралёўскіх рэк, азёраў, Бачыў прыбалтыскія краі.

Зведаў і бясонніцу, і стому, І прывалы ў снуюжы я кастра. Голад, спека, марш начы... Вядома, У памяці ўсяго не перабраць.

Даўнік дзён нялёгкі ўспаміны... Лешы пра ўсё скажу без лішніх слоў: Лёс людзі куды-б мяне ні кінуў — Не адшукаваў лёгкіх я шляхоў.

Нат' не думаў, дзе цяпло збуду, Не хацеў пра ўтульнасць слоў чуць. Знаў адно: я — малады і ўсюды Мне часе нягоды па плячу.

Вось чаму сваім гарачым сэрцам Многае люблю, што ў мне ёсць. Без жыцця такога, мне здаецца, Хіба ты адчужеш маладосці?

паэту самому неабходна добра ведаць, дэ драбніц адчуваць гэта, вынасіць гэта і сабе.

У літаб'яднанні пры барысавскай газеце надлежваць каля 40 чалавек. Тут людзі розных узростаў, прафесій, вопыту — работніца Н. Аляхніч, інжынер С. Бусуў, тэхнік П. Золін, рабочы В. Стаін, студэнт педучылішча М. Гвардзіян і інш. Кожны з іх, напэва, актыўна ўдзельнічае ў жыцці свайго заводу, устаноў, змагаюцца за новае, перадавое. А па верхах іх цяжка меркаваць аб тым, што асабліва драгоце кожнаму з іх, за што ён выштаў змагацца вершам, што адстаіваец. Малады аўтары чамусьці гавораць не столькі аб тым, што яны добра ведаюць, адчуваюць, а больш аб тым, аб чым гавораць іншыя.

Для таго, каб быць гатовым адгукнуцца па патрабаванні часу, трэба ведаць, чым жыць народ. Маладым паэтам неабходна пастаянна клапаціцца аб пашырэнні свайго круглагаду, актыўна ўдзельнічаць у грамадскім жыцці. Маладыя літаратары не павінны выпускаць з поля зроку тое, што пазія — адлюстраванне, пазнанне жыцця, што чытач чакае ад іх новых паэтычных думак, іхняй філасофіі жыцця, якай-б дапамагла яму, чытачу, будаваць камуністычнае грамадства. І кепска, што маладыя паэты не заўсёды памятаюць аб вялікім грамадскім прызначэнні пазіі, часткі пішуць вершы толькі дзеля прыгожай метафары, параўнання. Так, малады паэт М. Сікевіч заўсёды імкнецца закончыць верш абавязкова «прыгожай» канцоўкай, якая ў яго даволі часта атрымліваецца надуманай і не вынікае з усяго напярэдняга развіцця думкі. Возьмем вершы «Фотадымікі» і «У кузіні».

У першым аўтар праглядае свае старыя фотакарткі і гаворыць: Мне ў хвіліны гэтыя здаецца, Што бяру галы юнацтва ў рукі. У другім вершы ён піша пра казала: Я на яго гляджу, і мне здаецца, Што не дзгалі робіць ён у трактар, А камосальскае гартуе сэрца І разам з ім юнацкі свой характар.

Тут адразу бачыш, што пачынаючы паэт піша вершы толькі дзеля квістага параўнання, забываюцца на тое, што метафара, параўнанне ўсёго толькі сродка стварэння вобраза, а не сам вобраз.

І яшчэ адно, на што нельга не звярнуць увагі, чытаючы вершы маладых, — гэта слабае веданне маладымі паэтамі мовы. М. Гвардзіян у вершы «Пад гомаў хваць» піша: «Карабэль уперад шпаркія крочыць». Крочыць можа салдат, карабэль — плыве.

Каб перадаваць усе багаці фарбаў і тонаў, што мае жыццё, паэт павінен тонка адчуваць слова. Яно павіна мець для яго свой адметны колер, свой пах, сваю вагу, аб'ём. І дзіўна тое, што пачынаючы паэт П. Мятліцкі піша вершы на двух мовах. Можна на двух мовах гаварыць, пісаць даследаванні, навуковыя трактаты, але быць паэтам на двух мовах немагчыма. Праўда, у гісторыі літаратуры бывалі такія выпадкі, але яны яшчэ раз пацвярджалі, што шэдэўры заўсёды ствараюцца на роднай мове.

Маладым літаратарам Барысавшчыны належыць яшчэ шмат працаваць. Літаратурная справа — не з лёгкіх. Не дарэмна Малкоўскі параўноўваў яе са здыбчай радзі, дзе грам здыбчы, а працы — гады.

Ан. КЛЫШКО.

Праўдзівы раман

Днямі ў Дзержынскім раённым доме культуры адбылася канферэнцыя чытачоў па раманы Івана Шамякіна «Крыніцы».

З уступным словам пра творчы шлях аўтара выступіла выкладчыца беларускай літаратуры Дзержынскай сярэдняй школы І. Самчынская.

— Раман «Крыніцы», — сказала яна, — кніга аб людзях калгаснай вёскі, аб тых глыбокіх зменах, што адбыліся ў іх жыцці пасля верасіўскага Пленума ЦК КПСС. Характэрнай рысай твора з'яўляецца шматграннасць паказу жыцця. Іван Шамякін яшчэ раз выявіў умненне цікава вясці апаваднанне, перадаць пачуццё сучаснасці, стварыць многа жывых і яркіх вобразаў. Пісьменнік правільна закрануў самыя актуальныя пытанні жыцця калгаснай вёскі. Ён паказаў, што жыццё б'е крыніцай і, як воды крыніцы, няспынна рухаецца наперад, адкідаючы са сваёй дарогі ўсё будрае, вясновае, тое, што апаганьвае яго.

Цікавымі і змястоўнымі былі выступленні многіх чытачоў. Старшыня калгаса імя Будзёнага ў. Прыёмка, гавораць аб праўдзівасці рамана Шамякіна, прыбыві прыклады з жыцця свайго сельгасарцелі. Ён сказаў, што кніга каштоўная, павучальная для працаўнікоў вёскі.

Ігар Хадановіч, сёлетні выпускнік Дзяміядзінскай сярэдняй школы, які атрымаў

залаты медаль, прысвяціў свае выступленні сувязі школы з калгасам.

— Партыя прадуладзеда неабходнасць палітэказіцы, — гаворыць Ігар, — і пісьменнік адлюстравваў гэта як станоўчы ў жыцці школы. Хадановіч таксама гаворыць аб тым, чаму ў нашым грамадстве паяўляюцца «застаўленыя дармады». Прамоўца кінуў патрок аўтару, што той недастаткова раскрыў прычыны, якія прывялі да нараджэння адомных рысаў у такой гераіні, як Раіса. Ён лічыць, што за выхаванне Раісы аўтар вінаваціць толькі яе мамі і настаўніка Арэшкіна, але нічога не сказаў аб ролі камсомольскай арганізацыі, школы ў выхаванні дзядзькі. Прамоўца сказаў таксама, што, на яго думку, вучнёўскі кадытэй слаба паказаны ў грамадскай працы.

Згадчык Нявельскай пачатковай школы Леанід Францівіч Пятнікоўскі падзяліўся думкамі наконт вобраза дырэктара школы Лешчэвіча. Аб вобразе сельскага ўрача Наталі Патроўны Грудзевіч гаварыла мядэстар Дзержынскай раённай бальніцы Ніна Васільеўна Каржова. Недахопам у стварэнні гэтага вобраза, заўважыла яна, з'яўляецца тое, што Наталія Патроўна толькі добры ўрач, а воль у грамадскай рабоце не ўдзельнічае.

Усе прамоўцы станоўча ацанілі новы раман І. Шамякіна «Крыніцы».

В. АКУЛІЧ.

ТВОРЧЫЯ ПАРТРЭТЫ

Шматгранны талент

Як можна вызначыць творчы профіль акцёра, які адлюставаў добра выкананае ролі Бочыньскага («Рэвізор») і Дарылошкі («У птушчых Палесі»), Освальда («Зланы») і Фёдара («Нашэсце»), Гамлета І, нарэшце, ролі В. І. Леніна? Што гэта за акцёр — камядзіны, драматычны або трагедыі? Відзачына, трэба адказаць, што ён і камядзіны, і драматычны, і трагедыі, што ён вядомае рознабачнае талентам. Чытаць, відавоцна, ужо разумее на перапліку ролей, пра каго ідзе гуртка, — пра Паўла Сцяпанавіча Малчанава.

У гэтым годзе спаўняецца 35 год, як П. Малчанаў дваццацігадовым юнаком прышоў на сцэну — наступіў у Беларускае тэатральную студыю, якая праходзіла ў турэ навуцнага ў Маскве. За гэты час акцёр, прывучыўшы ў беларускіх тэатрах, выканаў дзесяцікі ролей самага рознага плана, якія выявілі выключна яркі яго талент.

Мы назвалі сярод іншых тудоўных ролей акцёра вобразы В. І. Леніна і Гамлета. Гэтыя работы атрымалі ўсеагульнае прызнанне, яны занесены ў спіс лепшых дасягненняў савецкага шматнацыянальнага тэатра. Але да высокага ўзросту майстэрства П. Малчанаў прышоў не адразу, а ў выніку вялікай і часта складанай работы, якая ўключала ў сабе пошукі свайго творчага асаблівасці, веданне жыцця, пераадаванне традыцый, авало-

данне майстэрствам і г. д. Свой сцэнічны шлях П. Малчанаў пачаў з невялікіх характэрных ролей. І першай з іх, якая паказала, што ў яго ёсць прызначанне да сцэнічнага мастацтва, была роля беларускага селяніна Сцяпанкі з п'есы А. Глобы «Астап». Сцяпанку пакрыўдзілі — яго свіння залезла ў гарод да суседа, і той забіў яе. Спробы знайсці праўду на месцы ні да чаго не прыводзіць. Тады Сцяпанка едзе ў Маскву да свайго былога таварыша — дзіпер нейкага начальніка. Змест з'яўляўся Сцяпанка паказвае земліку маламу, на кім відаць плот, гарод, свіння і дзірка ў плоце (гэтае дзірка была зроблена ў аперы). Але былі сабра і запыталіся справы Сцяпанкі, ён намясціўся з яго цемнаты і прамінуў. У ролі Сцяпанкі пачынаючы акцёр ўпершыню выпала магчымасць па-сапраўднаму правесці сваё аўтобіяграфію. П. Малчанаў адзінаццаць усямі ўменнем знайсці характэрнасць, стварыць выключна жывы вобраз селяніна. Прычым тут не было стымлаціш, спробы падрабіцца пад народны вобраз — Сцяпанка быў сапраўдным чалавекам з народа.

Услед за Сцяпанкам (ужо ў гэтыя гады) ідуць ролі людзей з народа — бы матрос («Разлом»), селянін-бывалец («Мая мама»), А. Каранаваў і інш. Адначасна ў рэпертуары сталі паяўляцца ролі, якія даюць магчымасць акцёру

выпрабаваць свае сілы і ў драматычным плане. Выкананая П. Малчанавым роля кітайца У Чан-фана

Фелбетон

Дзялікі з „артыстычнымі душамі“

У народзе кажуць, што дзялікі дзяліка бачыць адалеку. Калі ў студзені 1955 г. Барыс Маркавіч Матрос прызначыў дырэктарам Гомельскага абласнога рускага драматычнага тэатра, ён адразу ж звязаўся з Леанідам Барысавічам Блашціным, які ў той час працаваў на Ульяўскай тэатры.

Блашціны адна за другой паляцелі тэлеграмы. «Прыязджай! — настойваў Матрос. — Тут шырокае поле дзейнасці».

Прышоў некалькі часу, і на вуліцах Гомеля пачаўся чалавек а акуратна падстрыжанымі вусікамі і ў артыстычна заломленым капелюшы. Гэта і быў новы адміністратар тэатра Леанід Барысавіч Блашцін. З дырэктарам Барысам Маркавічам Матросам ён адразу ж знайшоў агульную мову і пачаў дзейнічаць...

Наступаў новы, 1957 год. На шырокіх шчытах рэкламборю паявіліся загады раскладзеныя прадбачлівым Блашціным красамуюны аб'ём, што ў паматнікам драматэатра адбудзецца вялікі навагодні бал.

— Дык людзей і так, як селядцоў у бочцы, — запярэчыў Блашцін. — Бачыце, нават касавую залу ператварылі ў гардэроб...

— Цудоўна атрымліваецца, — паглядзеўшы падаробок, кхекаў Матрос. — Малавата білету, лёна, вышпунілі. Трэба было ашча штурк шасцісот зрабіць...

— Дык людзей і так, як селядцоў у бочцы, — запярэчыў Блашцін. — Бачыце, нават касавую залу ператварылі ў гардэроб...

— Новы годнік баць сапраўды не быў падобны на вечар, які можна было-б цікава прасвецці з сябрам ці сабробкаў. Навел-валынікі абураліся:

— Куды гэты адміністрацыя глядзіць? Тут-жа наогул няма дзе ступіць.

Адміністрацыя тэатра — Матрос і Блашцін — у гэты час глядзелі ў свае тугія кішэні. Ад продажу некалькіх сопець лішніх білету, адарукаваных на фабрыцы «Палесдрук» жульніцкім шляхам, і разлі-заўшы іх яны паклалі туды добрую суму грошай, якая налічвала прыкладна дзевяць тысяч рублёў.

Гэтая «аперацыя», вядома, не была пачаткам «тэатральнай дзейнасці» Блашціна і Матроса. Ішчы ў маі 1955 г., калі драмтэатр выязджаў на гастролі ў Мазыр, Блашцін прадставіў у бухгалтэрыю справядзачу на 2 222 рублі.

— Чаму так многа? — здзіўлялася бухгалтар Гарбачова.

— Дык-жа я толькі за аркестр, які суправаджаў спектакль «Гісторыя аднаго каханя», залічыў 294 рублі, — нахмурыўся Блашцін. — Дарэка ж жанчына, а не ведае: якое-ж каханне без музыкі!

Аднак Гарбачова зацвердзіла справядзачу толькі на 1 104 рублі 75 копеек. Бухгалтар, аказваецца, выявіла, што ніякага аркестру не было і заводу: проста адміністратар ужо мройцеў звыч грошай ва ўласнай кішэні, зданых адным росчыркам пра.

Праз некалькі дзён Блашцін нагаварыў Матросу:

— Ну, што гэта ў нас за бухгалтар? Тут трэба асоба з высокай артыстычнай натурай.

— Што? Не падыходзіць? — насцярожыўся Матрос.

Блашцін кінуў галаву.

Гарбачовай былі створаны такія ўмовы, што яна вымушана была пакінуць работу — лепш даеў ад граху. На яе месца прызначыў Сібіракова. Хоць ён дзесяці год і прапрацаваў у кантрольна-рэвізійным упраўленні, але меў сапраўды «артыстычную душу»: які-б ліпавыя дакументы яму ні падсоўвалі Матрос і Блашцін, Сібіракоў з гатоўнасцю прымаў іх, як кажуць, за чыстую манету.

Між тым Матрос распазраўваў у тэатры ва ўсё. У яго стала напісаным правілам «пазачыць» у работнікаў калектыву грошы. Паваяны Барыс Маркавіч спрытна

запіхваў іх у сваю кішэню, аддаваў-жа таку «забаву». Кала 500 рублёў ён даў іх шляхам пазычкі ў свайго наменіка Т. Барадіна, значную суму — у ацёра І. Дуброўскага і іншых работнікаў тэатра. Многія «значныя» сумы, пакладзеныя ў сваю кішэню, Матрос прымушаў падначаленых уключаць у справядзачы, нібы грошы выдаткаваны на патрэбы тэатра. Так было ў Брагіне, калі Матрос узяў грошы для свайх патраб у райнам. Доле культуры, так было ў Хойніках, калі Матросу спадобалася там стадоўля нажы і відэалі, за якія таксама прышліся плаціць дзяржаўнымі грашма. Так было пасля рамонт тэатральнага барабана, калі Матрос і Блашцін недалі рабочаму некалькі сот рублёў.

Адным словам, грошы, грошы, грошы! Прытым незаробленыя. Вось дзён гэтых халуп. Ну, вядома, большасць «аперацыяў» павінен быў фармуляць Блашцін. Матрос падаваў ідэі. Але-ж часам спрытны ў махлярскіх справах Блашцін не вытрымліваў. Расказваюць, што сярэд блізкіх, адначасна пасля чарговай падачкі Матросу, ён ускрыкнуў:

— Іго ненасытная вантроба давадзе мяне да турмы!

Не толькі ў махлярскіх справах, а і ў адносінах падначаленых Блашцін дапускаў перавышэнне ўлады. Тэхнічныя работнікі тэатра павіны былі прыбіраць яго асабістую кватэру, хадзіць па пакушкі, мыць біяліну.

У тэатры адбываліся дзіўныя справы: бывала часам, што зала была поўная глядачоў, а ў касе вырочка за спектакль — вяртасі смеху. Ды і адуць быць той вырочка: амаль усю залу запалілі знаёмы дырэктара і адміністрацыя тэатра, а яны бралі білеты на прывыклі. Асабліва ўпадалі Матрос і Блашцін адвакатаў: кантрабры ля дзвярэй іх прапускілі дзесь не за паклонам. Безумоўна, і дырэктар, і адміністратар не саромеліся часценіка браць для себе грошы з касы.

Каб жыць, як рыба ў вадзе, Барыс Маркавіч Матрос абкружыў себе людзьмі з напувай рэпутацыяй. Арганізатарам глядачоў ён узяў О. Шваршман, якая ў свой час за раскрасанне дзяржаўнай маёмасці была асуджана на сем год пазбаўлення волі, залічыў у тэатр некага В. Балазюка, які таксама за хабары і здуўжыванне службовым становішчам прадставаў перад судом. Вызначыў адміністра-тарам быў залічаны Ірэмэў. Гэты таксама за незаконныя справы ў Бранскім тэатры прыгаворваўся да крмінальнай адказнасці. Дарэчы, Ірэмэў умудрыўся працаваць у Гомелі, а жыць... у Маскве.

Вялікі тэатральны дзейнасці стаўле-нікаў Матроса і Блашціна не маглі не адбіцца адмоўна на ўсёй рабоце тэатра. Тут панаваў пастаянныя скалок, часта надаваліся вышпуні, а адначасна пасля добрай-папойкі гэтыя «артыстычныя душы» нават учынілі бойку...

Калі аб усім вышэй расказаным стала вядома следчым органам, пачаліся абласно-е ўпраўленні культуры ў Стальмахова выдала «артыстычным душам» характэрныя рысы. Бачыце, маўляў, Матрос і «непрабавалыны да падначаленых, і меў вымову за незаконную выдачу прапускоў, і ў тэатры план не выконваўся з году ў год». А дзе-ж былі вашы вочы, т. Стальма-хова, калі залічвалі на работу Матроса, якое за жульніцтва і запущанасць у рабоце знялі з пасады наменіка дырэктара Смаленскага абласнога драмтэатра і накілаў спагнаненне па партыйнай лініі?

Пакуль што Барыс Маркавіч Матрос з партбюлетам у кішэні яшчэ вольна разгульвае па Гомелю, але ўсё часам з трыногаў наглядзе на будынак пракуратуры. Му-сіць, і ён помніць нестарэючую народную прыказку: да пары збан вяду носіць.

Г. МЕЛЬНІКАУ, М. ДАНИЛЕНКА.

Гомель.

Няўвага да беларускай музыкі

(ПІСЬМО У РЭДАКЦЫЮ)

Неяк прыйшлося мне зайці з таварышам у наш раённы культмаг, каб купіць новыя грамафонныя пласцінкі. Велікая прадаўшчыца заявля падафон, прапануючы музычныя навінкі. Тут мой таварыш, які працуе інжынерам на лясных промыслах каля Чыты, і гаворыць мне:

— Давай выберам што-небудзь з беларускай музыкі.

Мы папрасілі прадаўшчыцу знайсці пласцінкі з запісамі беларускіх народных песень. Але дарэмна мы чакалі: ў магазіне такіх пласцінак не аказалася. І тут нас асабліва ўразіла тая акалічнасць, што на прылаўку перад намі ляжалі пласцінкі з малюнкам Беларускага тэатра оперы і балета на этыкетцы і з надпісам «Сталінскі прамкамбінат г. Мінска». Мы пачалі перабіраць гэтыя прыгожыя, невялікага памеру пласцінкі: мексіканская песня «Муча», польская «Ціха вода», «Бела донна» і танго «Любімай» з кінофільма «Вулічная сернада», венгерская песня «Адытаючы жураўля», французская «Пчола і матыль» і нават пуртэарскія песні «Чы-ка-Чыка», некалькі эстрадных песень савецкіх кампазітараў, і хоць-бы адна беларуская народная песня!

Мы тады рашылі, што гэта проста выпадковасць. І, прыхапіўшы праз колькі дзён у Мінск, я спецыяльна зайшоў у некалькі магазінаў, каб прадоўжыць пошукі. Перабраў усю прадаўшчыцу Сталінскага прамкамбіната г. Мінска ва ўсіх аддзелах грампласцінак і нават у спецыялізаваным магазіне «Грампласцінак» кала кінотэатра «Першы». У выніку доўгіх пошукаў маё расчараванне толькі павялічылася: ні на адной з гэтых пласцінак не запісана нічога з беларускай музыкі. І тады мне прыйшло на памяць, як некалькі год назад у Аршанскім раёне мы з сабрам заваявалі на ста-ле ў гапалдні стары падафон і камплект даваенных пласцінак вытворчасці Апрамле-скага заводу. І як прымяна было паслу-хаць пудоўныя беларускія народныя песні ў выкананні Л. Александровскай Дарэчы сказаць, што на Апрамлеўскім заводзе і цяпер час-ад-час выпускаюцца пласцінкі з запісам беларускай музыкі.

Дык няўжо-ж работнікі мінскага про-камбіната, адзінага ў рэспубліцы прад-прыемства па выпуску грампласцінак, не абавязаны змяшчаць прапаганда і рас-паўсюджваннем беларускай музыкі? Чаму работнікі гэтага прадпрыемства пачалі спе-цыялізавацца выключна на вытворчасці пласцінак з запісам замежных эстрадных песень? У нас ёсць багатае і разнастайнае спадчына. Беларускія спецыялісты і самадзейныя кампазітары стварылі песні, якія сталі папулярнымі ў народзе. Са сця-ны Беларускага тэатра оперы і балета, малюнак будынка якое ўпрыгожвае пра-дукцыю Сталінскага прокамбіната, гучыць выдатныя галасы нашых артыстаў. І трэ-ба несіць у масы лепшыя здабыткі беларус-кай музычнай творчасці. Гэтым важным пытаннем павіна зацікавіцца Міністэрства культуры БССР.

В. НЕСЦЯРОВІЧ, настаўнік.

Беразіно, Мінская вобласць.

Новы спектакль

Артысты тэатра імя Янкі Купалы па-казалі глядачам новую работу — спектакль па п'есе «Вечная крыніца» Д. Зорына. Гэта адна з работ тэатра, прывесчаных сарака-годоўна Вялікай Кастрычнікай рэвалюцыі.

Ролі ў І. Леніна выканаў П. Малчанюў, Крутарава — І. Шапіла, яго жонкі Васілі-сы — Е. Рынковіч. У спектаклі заняты такса-ма артысты В. Краўцоў, С. Станюта, Э. Шапко, М. Громова і іншыя.

Рэжысёр спектакля К. Саннікаў. Дзяра-чы мастака Б. Матвеева.

Кніжны кірмаш на заводзе

Днямі на завод «Гомсельмаш» работ-нікі Гомельскага аблкінагандаду прывезлі камбайнабудуаініка многа палітычнай, ма-стакі і тэхнічнай літаратуры. У час кір-машу рабочыя і інжынеры заводу папоўнілі асабістыя бібліятэкі лепшымі та-варамі савецкіх пісьменнікаў, кнігамі па тэх-ніцы, літаратуры, прывесчанай саракаго-доўна Вялікай Кастрычніка.

В. СЯМЕНАУ.

Размова з сябрамі

Розныя думкі ўнікаюць пры знаёмстве з мастацтвам сяброў, якія прыхалі да нас на гастролі. Шчырая размова на гэтую тэму, як нам здаецца, — абавязак гасцін-насці і творчай дружбы.

Сярод калектываў, вельмі прынятыя гля-дачамі Брэста і Баўрыска, — Сызранскі дзяржаўны драматычны тэатр. Яго спек-талі «Філумена Мартурано» Эдуарда дэ Філіпо (рэжысёр В. Малахаў) і «Свеціць ды не грэе» Остроўскага і Са-лаўёва (рэжысёр Б. Валадарскі) — паказальныя спецыяльныя ста-сталі тэатра, яго імкненні кроўчы непра-чыслены спецыялістамі ў мастацтве. І, раз-ам з тым, у іх вядома недастаткова са-стойнасць творчай думкі рэжысёраў, ад-сутнасць трывалага акцёрскага ансамбля, аднак манеры сцэнічнай ігры. У гэтых спектаклях выступаюць вопытныя акцёры, але мала моладзі. Нават у роллях, якія абавязкова павіна іграць моладзь, іх за-мяняюць артысты старэйшага ўзросту. А гэта, як вядома, стварэе ўражанне пунай нежыццёвасці героя, адчуванне неападв-насці сцэнічнага вобразу яго літаратурна-му прататыпу і разбурае ансамбль, надае спектаклю не творчы рысы.

Уражанне спецыяльнага ста-сталі ўнікае перш-на-перш ад майстэрскай ігры таленавітай артысткі Э. Міхайлавай ў цэнтральных роллях Філумены і Рэнэвай.

Якая творчая задача артысткі ў ролі Філумены Мартурано?

— Я хачу, — гаворыць Эдуарда дэ Філі-по, — каб тэатр быў чымсьці жывым, зва-заным з жыццём, з існасцю, каб ён (тэатр) вырываў і абывіваў.

Філумена павіна ў спектаклі выклікаць не толькі шчырыя эмоцыі радасці і за-мучэння, спачування трыговам шматпак-туй жанчынам, але і розум над сацыяль-нымі крыніцамі яе жыцця. Драма Філу-мены — ахвяры жорсткай і хлусівай бур-жуазнай маралі — падала на не праста-лінейна, не толькі чорнымі і белымі фарбамі. У ролі ёсць сур'езныя трагічныя калізіі і рысы эксцэнтрыкі, элементы сатыры і бу-фаняды. Мартурано не асуджае сучасны італьянскі лад шаблоннымі тырадамі, а яе прусуд вынікае з логікі развіцця вобразу.

Выразную ідэйную пазіцыю Філумене ча-сам змяняе правільная інтуіцыя, чуючыся пакрыўджанага лёсам чалавека. Філумена — уладар багачэйшых і рознастайных э-моцый. Тут і гарачыя ласцівыя маці, якая ў неверагодных умовах выхавала трох сы-ноў, трагічная інтанцыя зыяважанага сэрца, маральнае прыгнечанасць і разам з тым нечаканая светлая ўсмішка і нават не па ўзросту гарызонтнасць.

Акцёрская палітра Э. Міхайлавай ба-гата, і гэта дазваляе ёй нічога не спрашчаць і не змяняць у складанай ролі. Супярэч-лівыя рысы гераіні дасканала ўвабодзілі ў выкананні артысткі. Яна паклапілася і аб выразных нацыянальных рысах Філу-мены, і аб увабодзілі палымнага тэмпера-менту італьянкі. Артыстка не абмежавала сваю задачу выкрываўчымі матывамі. Філу-мене вясёлыя жонка, правабодзіць і грубаваты шынём, рысы ралігійнай па-кліваці і нстрыямнай насьмешлівасці, хо-ць характэрна для гэтай жыццёвай іна-туры. І такое багачце і рознастайнасць фарбў не аб'ядналі вобраз, а наадварот, нада-лі яму жывыя рысы гераіні дэ Філіпо.

Адзін з да найбольш удалага ў спекта-лі вобразу ў нас ёсць, павольна прэзэнці. Э. Міхайлава, нажал, не падкрэсліла ў ролі вельмі важнаю тэму барацьбы Філу-мены за яе будучага мужа Дамініка Сары-на, якое яна хакала. Артыстка ўвесь час акцэнтуючы нявынік да Сарына, а не ка-ханне, і таму здзіўляе добрычынны фінал спектакля — згуртаванне ўсёй самі на а-снове «міру і згоды». У сцэнічным тэатры сызранцаў такі фінал выглядае штучным і неперакананым.

Тэма барацьбы за чалавека ў спекталі прыглушана асабліва таму, што сваю ак-цёрскую задачу спраціў артыст А. Стрэ-петаў у ролі Дамініка Сарына. Гэты ге-рой намалываны адной чорнай фарбай, як дробны сябелобец, разбэшчаны нягоднік,

амаральны буржуа. Такая тэма раскрыта артыстам даволі пераканальна. Праўда, зразмерная мітуслівасць змяняе яму па-следнюю правесці гэтую лінію ў вобразе. Аднак зместа неапраўдана, які маглі інтэлектуальна багата і прычыновая натура Філумены тае настойліва змаганні і нават пакахаць. Безнадзейна дрэнь і нікічэннага папілька, якім мы бачым Дамі-ніка ў спектаклі. Артыст асабліва збядніў заключныя сцэны, дзе з вялікімі жэстасці-мі ў гэтых, завадзяся-б, страчанага ў ад-сумленнага жыва чалавека раптам паяў-ляюцца рысы шчырасці і чупасці. За го-рышкі жартам Сарына прыкметны ду-шэўны боль з прычыны марна пражытага веку. Нажал, гэтая важнейшая тэма во-бра не прагучала ў спекталі.

Не заняў належнага месца тут і вельмі важны вобраз Рэзалі Саламенэ (артыстка А. Вольная). У выкананні артысткі гэта добрая, прстая і шчырая жанчына, якая душой і сэрцам аддалена Філумене, больш за ўсё спачувае яе бядзе і мацней за ін-шыя ралюца не радасцім. А. Вольная вырашае вобраз не ў рамантычным, а ў бытавым плане. Аднак у творы дэ Філі-по Рэзалі адведзена вялікае і самастой-нае месца ў сьвярдэжні сацыяльных, вы-крываўчых матываў драмы. Трагедыя ма-ці, якая страціла мужа і трох дзяцей, і гэта павіна было знайсці ў спекталі вы-разнае адлюстраванне.

За выключэннем Э. Міхайлавай сызран-скі артысты ў гэтым, на нашу думку, прыкметны неадалага рэжысёраў) адлю-ст ў сваіх роллях перавага камедыйна, а не драматычным рысам. У такім плане выра-шаны ролі Адыфрыда Амароза, сыноў Філу-мены — Умберта, Рыкарда і Мікеля, служанкі Лочыі, Дыяні, адваката.

Мы, зразумела, не заклікаем нашых ся-броў адмовіцца ад элемента камедыйнага тэм, дзе іны артыстычныя вобразам і сітуа-цыям драмы. Але нехта ператварыць «Фі-лумену Мартурано» ў бубанцаў або ашч-горш — у фарс, не парунушы ідэйнай за-думу аўтара і ўсёга своеасабліва трагі-камічнага сьмеду п'есы, дзе, трагічна, і смецнае артыстычна спачувана, дапама-жыць зразумець не толькі сацыяльную, але і нацыянальную своеасабліваць натуры гераіні.

У тым, што нашым сябрам вярта больш паклапіцца аб трывалым акцёрскім ан-самблём, нас пераконвае і спектакль «Све-ціць ды не грэе». Гэта драма інтымна-псіхалагічная, з шырокім грамадскім фо-нам. Тэма яе — заняпад «варанскіх гібэдаў» пры ўзрастаючай ролі новай буржуазіі. Со-цыяльныя матывы асабістага канфлікту, які разгортваецца ў сюжэтным трохкутні-ку (Рэнэва — Рабочоў — Ольга Васілеўна) пададзены зусім выразна. Остроўскі гэтым

творам быццам-бы папярэджае пазнейшае паяўленне чхаўскага «Вішнёвага саду», калі Рэнэва — гэта не прататып Рэнэскай, дык кулак-міраед Дзюргін мае ўжо амаль усё якасці, якія пазней пышна расквітне-юць у Лапаче.

Нашы сябры, аднак, зрабілі галоўны ак-цэнт на інтымна-псіхалагічных матывах драмы і перанеслі на другі план сацыяльны-фон п'есы. Гэта адбілася і на трактоўцы ролей.

Тут зноў, як і ў спекталі «Філумена Мартурано», галоўную роллю Анны Владзі-міраўны Рэнэвай выконвае Э. Міхайлава. Але калі ў італьянскай драме артыстка не ўхлпялася ад вырашэння складанай акцёр-скай задачы, дык тут не асноўная ўвага была аддадзена асабістай тэме вобразу і значна менш — выўлічэнню грамадскай аб-мебодзінасці паводні Рэнэвай. У гэтым плане роля сыграна артысткай з такой-жа мастацкай сілай, як і ролля Філумены.

Тут мы зноў пераканаліся ў значным май-стэрстве артысткі. І ў гэтым спекталі праявілася яе здольнасць да арганічнага жыцця ў вобразе і глыбокага сцэнічнага пераўвасаблення, дакладнае разуменне на-цыянальнага характэра гераіні. Прыкметна-ўмельства артысткі ў «адмоўным» вобразе жыць такім-жа поўнакроўным жыццём, як і ў вобразе пералавых людзей чала.

Што ўдалося Э. Міхайлавай у ролі Рэнэ-вай, і якія рысы сцэнічнага вобразу выклі-каюць зазмучэнне?

Артыстка надзвычай тонка, з глыбокім прыкметнем ва ўнутраны свет гераіні змяніць нас з неспаскай, узабамучанай натурай арыстакраткі, якая разбэшчана ад разгуднага легкадумнага жыцця. Зыма-лае правіла гэтай жанчыны — завадзіць усё свае капрызы і ваят тады, калі гэта і разбурае нейкае шчасце. Абычавасць да тужы болю — артысткіна рыса яе натуры. Усёвай Рэнэвай з простым чалавекам Бар-расам Рабочым закахаваным трагічным ўвясчэннем для яго каханай Ольгі Васілеў-ны. Э. Міхайлава ў уславівай ёй наі-радальнасцю крок за крокам раскрывае бэ-здонне, у якое завадзіць людзей карыстакар-таўшчы шынём душэўна спустошанай і амар-альнай пані: За зграбнымі «парыжкімі» манерамі Рэнэвай — Міхайлавай адчу-ваецца дэляжная сцюжа халоднага, чэр-ства сэрца.

Але, нажал, важнейшага, прычыновая акцэнт не стае ў гэтай дасканалай і дэ-тале распрацаванай ролі. Няма выразнага грамадскага, сацыяльнага акцэнта, з якога вынікала-б, што Рэнэва не з'яўляецца неад-рэчнай адзіночкай, а тыповае з'ява ў сваім асяроддзі. І таму суровы прусуд, які вы-нісць ёй глядач, абмежоваецца толькі адным чалавекам, а не дачытаўся ўсёга асяроддзя, у якім вырастае такое шкіднае пустэладзе.

Праўда, вобразы Рабочова (артыст Э. Міхайлаў), Ольгі Васілеўны (артыстка Э. Мезіна), Дзюргіна (артыст Ф. Остроў-скі) пададзены з больш выразнай ідэйнай накіраванасцю і адпавядаюць той эксі-пэцы, якая ёсць у драме. Але, відаць, такая ўжо логіка развіцця сапраўднага таленту, што імяна ён у першую чаргу вызначае аблічча мастацкага, а ў далейшым выплуду асабістага тэатра.

Перабрана-аб'ектыўска, пазбавіўшы сатырычнай астрыі трактоўка вобразу Рэнэвай Э. Міхайлавай, змяшчала сацы-яльную аснову трагедыі шчыры і закахан-ных сэрцаў Барыса і Ольгі. Асабліва добра запомнілася толькі прыгоды разбэшчанай жанкі, якая ў імя ўласнай аслоды распас-тала не толькі шчасце, але і жыццё «супер-ныч».

І гэты спектакль выклікае патрабу ў тым, каб нашыя госці і сябры, падтрымліваючы артыст таленты, разам з тым не грэвалі ані ансамблем і большай выразнасцю рэжысёр-скай думкі. Турботы аб такіх важнейшых элементах сцэнічнага майстэрства не будзь марнымі. Яны дадуць вялікі плён у новых творчых пошуках тэатра.

М. МОДЭЛЬ.

Баўрыск. На здымку: сцэна са спектакля «Свеціць ды не грэе». У ролі Рэнэвай — артыстка Э. Міхайлава, Рабочова — Е. Міхайлаў.

ДЗЁННІК МАСТАЦТВА

ГАСТРОЛІ ВЕНГЕРСКАГА ЦЫРКА

За апошнія гады на арэне Мінскага цырка выступалі многія зарубежныя майстры любімага народа мастацтва. Мінскія глядачы паматуюць пудоўныя нумары спрытных акрабату карэйскага цырка, здзіўляючы тэм і высокі прафесіяналізм іменітых майстроў.

З цікавасцю чакалі мінчане венгерскі артыстаў цырка. Іх гастролі пачаліся 23 ліпеня. Цёпла, сапраўды па-братэрску сустраілі іх мінчане. Перад пачаткам па-казу на арэну вышлі венгерскія госці і прадставілі беларускай тэатральнай грамадскай. Кветкі, радасныя ўсмішкі, сяброўскія пошкі рук, жададаныя спа-хавых гастролёў.

Сустрача мінскіх глядачоў з артыстамі венгерскага цырка выдзлася ў сьвятло-е, яркае відэішча спрыту і смеласці, фізічнай выносливасці і загартоўкі.

Венгерскі цырк прадставілі на га-стролі з асноўнымі гімнастычнымі і ак-рабачнымі нумарамі. І ў гэтым свое-асабліва чароўнасць праграмы гасцей. Трэба адзначыць лёгкасць, професія-нальную выразнасць, упэўненне тэм, з якімі выкананы ўсе, за малым выключ-неннем, нумары праграмы.

У пачатку размовы аб артыстах хача-цца адзначыць даніну увагі паветраным гім-настам — мужным людзям, якія заўсёды ладуць на рызку. Выключна смелыя нумары, пакананыя ў праграме, моцна ўразілі глядачоў.

Упэўнена, проста, без рысоўкі працу-юць пад купалам артысты Валэжы, які дэманструюць паветраныя баланы.

Яшчэ больш здзіўляючы па смеласці нумар гімнастаў на трапэцы — артыстаў Шпман. Артыст